

Ramon Planes i Serra (Lleida, 1953) viu a Olot des que l'any 1976 va escollir com a destí de treball l'Escola Malagrida d'aquesta ciutat. Quan va arribar tenia 23 anys, i havia acabat la carrera de magisteri amb el número u de la seva promoció, cosa que volia dir, segons la normativa d'aquell moment, tenir plaça directa en un centre d'ensenyament. El seu interès per obtenir una plaça a Olot, on assegura que no havia estat mai, era pel fet de poder-se matricular a l'Escola de Belles Arts, ja que li interessava ampliar els coneixements artístics. Tot i que havia tingut una primera formació artística a la seva població nadiua, volia eixamplar horitzons i aprofundir tant els aspectes teòrics de l'art com els tècnics.

El realisme abstracte de Ramon Planes

JOAN SALA > TEXT

SALVADOR COMALAT > FOTOS

El seu interès, des de sempre, ha estat poder pintar qualsevol temàtica, i es posa davant la tela amb una visió analítica, de forma que tant ha representat una figura humana com la transparència d'un vidre, tant un arbre com el cromat d'un automòbil. No creu en receptes ni fórmules per pintar diferents elements del món real. Tot es pinta de la mateixa manera: a base de taques de color juxtaposades, superposades... més o menys opaques o transparents buscant les seves justes relacions, tant si es tracta de quadres figuratius com si no. La composició i el dibuix acurats han estat els fonaments dels seus quadres.

Quan hem entrat al seu estudi tenia en un cavallet un quadre de dues

dones amb un nen de pocs anys al mig que els donava la mà. Aquell nen és en Ramon, en uns jardins de Lleida, acompanyat de la mare i la tieta. Tota la seva infantesa va estar quasi exclusivament envoltat de dones en l'ambient familiar, ja que va perdre el pare de molt petit, i tant en la família lleidatana de la mare com en la de la Seu d'Urgell, del pare, abundaven les dones. És per això que considera que té una sensibilitat molt femenina en alguns aspectes.

Un cop a Olot, es va matricular a l'Escola de Belles Arts, on va dibuixar i pintar els models que posaven a la classe de «model natural». Després ha preferit que les seves models femenines tinguessin sempre actituds «normals». No havien d'agafar postures impositives —comenta— com si fossin figures

de Tiziano. Té imatges de dones asseccant-se els cabells, pintant-se les ungles dels peus, cordant-se els sostenidors, o posant-se les mitges, sempre defugint de postures forçades per poc habituals.

Va practicar activament el paisatgisme *sur le motif*, una actitud molt habitual entre els pintors olotins. Ens ensenya alguna obra d'aquesta etapa inicial, i la seva pintura de paisatge ja té una dicció molt personal, amb un tractament de l'oli molt liquat, sense gruixos, influïda pels seus inicis pictòrics amb la tècnica de l'aquarel·la. Li molestaven en gran manera els canvis sobtats de llum, tan freqüents en la zona per culpa de les nuvolades romanceres que apareixen i desapareixen contínuament del paisatge garrotxí. Mantenir l'entonació del quadre en aquestes condicions és d'una gran complexitat, ja que varien molt les tonalitats amb sol o sense, i la llum i el color són fonamentals per plasmar el clima expressiu desitjat. Així que va optar per fer esbossos preparatoris a l'aquarel·la del natural per clarificar el «concepte representatiu» abans d'atacar la tela definitiva a l'estudi. Després va optar per les fotografies, i ara hi ha afegit el *Photoshop*, que li permet més rapidesa i flexibilitat d'experimentació.

La seva exigència d'un dibuix ben construït i mimètic li ve de la seva tieta, que dibuixava excel·lentment. Recorda com ho feia encara en els darrers anys, quan ja era molt gran, i sovint es posaven tots dos davant del televisor a esbossar els retrats del locutor o de l'entrevistat. Ella, malgrat el traç dubitatiu d'una dona gran, treia perfectament les característiques facials del personatge representat. Era una bona dibuixant, i ell ho ha heretat.

Durant el curs havia de pintar fora de l'horari escolar. Sempre va tenir un estudi separat del pis familiar, que li donava l'aïllament necessari per concentrar-se en la pintura. Molts dies a les 6 del matí ja estava treballant davant del cavallet. De 9 a 12 tenia classe, però menjava un mos al migdia i aprofitava per tornar a pintar, i hi retornava a la tarda en sortir de l'escola. Prolongava moltes sessions fins a altes hores de la nit. Aquest treball tan continuat i solitari durant anys, amb poques hores de son i el neguit d'exigir-se uns resultats, podria ser —creu— una de les causes d'un infart que va patir anys enrere. És una persona molt exigent amb el seu treball.

Rembrandt al frigorífic. 116 x 73 cm. 1981. Oli sobre tela.

> *Ha pintat quasi sempre amb espàtules, però emprant capes fines, sense gruixos*

Ha pintat quasi sempre amb espàtules, però emprant capes fines, sense gruixos, que fins i tot a vegades treu rascant amb una fulla d'afaitar. És molt curós en ajustar les relacions de color. De fet, ho és amb tots els elements del quadre. Va deixar d'utilitzar els pinzells des de fa molts anys pel fet que les restes de pintura que hi quedaven es podien barrejar i distorsionaven la nova tonalitat buscada. L'espàtula —opina— no té aquests inconvenients. A més, presenta la mateixa faci-

Estació. 130 x 89 cm. 1993.
Oli sobre tela.

Caixes. Sèrie La Cooperació. 73 x 100 cm. 1997. Oli sobre tela.

Final de concert. 54 x 73 cm. 2013. Oli sobre tela.

litat per posar color com per treure'l en un moment, i obliga a treballar de forma decidida.

Recorda que un dia va anar a pintar a Santa Pau i es va enamorar de la vella porta d'entrada d'una casa. Aquesta icona resulta, en certa manera, el final dels paisatges olotins i l'inici d'una nova sèrie de temàtica urbana, a vegades amb detalls minimalistes, altres vegades amb perspectives urbanes de gran complexitat. Guarda molts quadres en el seu estudi, i així ens pot anar exemplificant amb obres concretes les diverses fases artístiques per les quals ha passat.

Ha fet sèries en què el motiu eren les cols d'un hort, o flors de cementiri, mostrant el contrast entre les naturals marcides i aquelles de plàstic que, tot i el pas dels anys, continuen conservant el color, o temes de vaixells abandonats a la sorra de la platja. L'inspira la realitat immediata i quotidiana, asse-

> La seva visió fotogràfica es fa palesa en la manera de triar i resoldre les composicions dels seus quadres

gura, i quan un tema «m'ha escollit», en paraules seves, li dedica tota la seva atenció i l'estudia profundament.

Ha pintat temes ferroviaris, amb un complicat entrellaçat de vies i catenàries, en alguns casos de gran com-

plexitat tant en el dibuix com en el color. L'han atret fàbriques en desús. Va anar durant moltes setmanes a pintar a l'interior d'una empresa olotina dedicada al tèxtil quan la van desmantellar per enderrocar-la. De *La Cooperació*, que era el nom de l'empresa, n'ha sortit una sèrie de quadres sense figures humanes, sales i passadissos amb parets escrostonades i humides; finestres que s'han deixat obertes, amb vidres trencats; munts de papers, cadires trencades en espais sense vida, sostres que han cedit per culpa de l'abandonament de l'immoble, i les magnífiques capses de fils. També va fer una sèrie irònica-crítica sobre l'estat de la Barcelona preolímpica, quan enrunaven les fàbriques i els edificis mentre simultàniament plantaven les mil palmeres que embellirien el futur complex de la Vila Olímpica.

Ha viatjat tres vegades a Cuba, i ha tornat atrapat per la vivesa de la gent i

*Camión de mudances. Sèrie Cuba núm. 87.
73 x 100 cm. 2008-2009. Oli sobre tela.*

la decadència de les ciutats que va visitar. «Cuba no té monuments però sí moltes ruïnes habitades». La sèrie de temes captats d'aquesta illa ha estat ampli. Li han interessat, a més dels temes urbans, els músics de carrer o les cantants dels bars, i els cotxes americans, fantàstics en el seu moment i ara majoritàriament en un estat de conservació lamentable.

Els seus quadres són realistes, amb un tractament abstracte dels plans de color, com es veu si es fixa l'atenció en un fragment de la tela. Sobre això, ens comenta l'opinió d'un bon amic que diu que els seus quadres són millors abans de la darrera sessió, ja que en les últimes sessions allò que el quadre guanya en concreció del motiu ho perd en suggeriment poètic. Ha continuat fins ara la tècnica observada en els primers quadres de paisatge olotí, amb lògiques evolucions i un domini cada vegada més gran del mitjà, que li

> La pintura ha estat l'activitat que més li ha interessat en la vida

permet enfrontar-se a qualsevol tema amb molta seguretat. Pel seu perfeccionisme, és molt lent en l'execució de les pintures. Primer les dibuixa amb tot detall, tant, que de fet podrien ser obres definitives. Després hi va posant color, per capes superposades, i no li fa mandra refer tota la feina acumulada

de moltes sessions si el resultat no li plau suficientment.

És també un bon fotògraf, i la seva visió fotogràfica es fa palesa en la manera de triar i resoldre les composicions dels seus quadres.

Treballa per sèries temàtiques, i amb el pas dels anys ha anat introduint-ne de noves, però sense abandonar definitivament les anteriors, que reobre i continua de tant en tant.

Sempre que ho creu necessari es dona un temps per dedicar-se exclusivament a fer proves i experiments. Creu que pinta per aprendre'n. Sempre ha pintat el que li venia de gust, i mai —assegura— ho ha fet per vendre. Ara, jubilat de la docència després de trenta-set anys a la mateixa escola, dedica a la pintura quasi tot el dia. Afirmar amb rotunditat que la pintura ha estat l'activitat que més li ha interessat en la vida.

Joan Sala